

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 6, NO 12, STIP, 2021

ГОД. VI, БР. 12
ШТИП, 2021

VOL. VI, NO 12
STIP, 2021

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 6, Бр. 12
Штип, 2021

Vol. 6, No 12
Stip, 2021

PALMK, VOL 6, NO 12, STIP, 2021
DOI: <https://doi.org/10.46763/PALIM21612>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, С. Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, С. Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delchev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA
Tole Belcev, Goce Delchev University, N. Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delchev University, N. Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. факс 201
МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

13 ПРЕДГОВОР

Ранко Младеноски, главен и одговорен уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Ranko Mladenoski, Editor in Chief of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

17 Наташа Стојановска-Илиевска

СОГЛЕДУВАЊА ЗА ЕДНА ПОДГРУПА ОД ПЕРИФРАСТИЧНИ ПРЕДИКАТИ СО *ДАВА* ВО КОИ Е ПРИСУТНО МЕТАФОРИЧКОТО ПРОШИРУВАЊЕ ЗА МЕЃУЧОВЕЧКА КОМУНИКАЦИЈА

Natasha Stojanovska-Ilievska

OBSERVATIONS ON A SUBGROUP OF LIGHT VERB CONSTRUCTIONS WITH *DAVA* IN WHICH THE METAPHORICAL EXTENSION OF INTERPERSONAL COMMUNICATION IS PRESENT

27 Катерина Видова

ПРЕВОД НА АНГЛИСКИТЕ НАСЛОВИ НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК СО АКЦЕНТ НА УПОТРЕБАТА НА МАРКЕРИТЕ НА КАТЕГОРИЈАТА ОПРЕДЕЛЕНОСТ

Katerina Vidova

TRANSLATION OF THE ENGLISH TITLES INTO MACEDONIAN WITH AN EMPHASIS ON THE USE OF THE MARKERS OF DEFINITENESS

37 Ana Koceva, Dafina Kostadinova

A COMPARATIVE ANALYSIS ON APOLOGY SPEECH ACTS IN AMERICAN ENGLISH AND MACEDONIAN

47 Sándor Czeglédi

HOW “MODERN” IS THE MODERN PLAIN ENGLISH MOVEMENT? – AN OVERVIEW OF RELEVANT LEGISLATIVE AND EXECUTIVE POLICY INITIATIVES IN THE UNITED STATES FROM THE 19TH CENTURY

61 Antony Hoyte-West

EU MULTILINGUALISM AND THE LANGUAGES OF THE EASTERN PARTNERSHIP COUNTRIES: AN EXPLORATORY OVERVIEW

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

75 Луси Караниколова-Чочоровска

ФЕНОМЕНОТ НА ЖИВОТНИТЕ ФАЗИ ВО ПОЕЗИЈАТА НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ

Lusi Karanikolova-Chochorovska

THE PHENOMENON OF LIFE PHASES IN THE POETRY OF BLAZE KONESKI

- 89 Славчо Ковилоски**
БЛАЖЕ КОНЕСКИ КАКО СЛИКАР
Slavcho Koviloski
BLAZHE KONESKI AS A PAINTER
- 97 Anastasija Gjurčinova**
BLAŽE KONESKI E DANTE ALIGHIERI – OMAGGIO AI POETI E ALLA POESIA
Anastasija Gjurčinova
BLAŽE KONESKI AND DANTE ALIGHIERI – A HOMAGE TO THE POETS AND THEIR POETRY
- 107 Ана Витанова-Рингачева**
ДВЕ ГОДИШНИНИ – ДВА СТОЖЕРНИ ВЕКА (КОН ДВАТА ГОЛЕМИ МАКЕДОНСКИ ЛУБИЛЕИ – 95 ГОДИНИ ОД СМРТТА НА КРСТЕ ПЕТКОВ МИСИРКОВ И 100 ГОДИНИ ОД РАЃАЊЕТО НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ)
Ana Vitanova-Ringaceva
TWO ANNIVERSARIES – TWO PIVOTS’ CENTURIES (THE TWO GREAT MACEDONIAN ANNIVERSARIES - 95 YEARS SINCE THE DEATH OF KRSTE PETKOV MISIRKOV AND 100 YEARS SINCE THE BIRTH OF BLAZE KONESKI)
- 117 Ивана Котева, Махмут Челик**
АНАЛИЗА НА ПЕШНАТА „ТЕШКОТО“ ОД БЛАЖЕ КОНЕСКИ
Ivana Koteva, Mahmut Celik
ANALYSIS OF THE POETRY “THE DIFFICULT” BY BLAZE KONESKI
- 125 Славица Урумова-Марковска**
ПРОЧКА ВО СЕМЕЈСТВОТО НА ТРАЈЧЕ (ЗБОР-ДВА ЗА РАСКАЗОТ „ПРОЧКА“ ОД БЛАЖЕ КОНЕСКИ)
Slavica Urumova-Markovska
THE FORGIVENESS HOLIDAY IN TRAJCHE’S FAMILY (A FEW WORDS ABOUT THE SHORT STORY “FORGIVENESS” BY BLAZHE KONESKI)
- 137 Milica Aleksić**
FLORAL-FAUNAL MOTIFS IN SVETOZAR ĆOROVIĆ’S *LOVE STORIES*
- 149 Марија Леонтиќ**
ОПШТ ПРЕГЛЕД НА СОВРЕМЕНАТА ТУРСКА ПОЕЗИЈА
Marija Leontik
AN OVERVIEW OF CONTEMPORARY TURKISH POETRY
- 165 Туљај Чако**
ПОЕЗИЈАТА ЗА ДЕЦА НА ХАЏИ ОМЕР ЛУТФИ
Tülay Çako
THE POETRY FOR THE CHILDREN OF HACI ÖMER LÜTFI
- 177 Sanja Kobilj Ćuić**
IL CORPO MATERNO NELL’*AMORE MOLESTO* DI ELENA FERRANTE
Sanja Kobilj Ćuić
THE MATERNAL BODY IN *L’AMORE MOLESTO* BY ELENA FERRANTE

КУЛТУРА / CULTURE

- 187** **Екатерина Намичева, Петар Намичев**
ПРОСТОРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ТРАДИЦИОНАЛНАТА СЕЛСКА КУЌА
ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ОД 19 ВЕК
Ekaterina Namicheva, Petar Namichev
SPATIAL CHARACTERISTICS OF THE TRADITIONAL VILLAGE HOUSE IN
SKOPJE REGION OF THE 19TH CENTURY

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 203** **Марија Гркова**
БЛАЖЕ КОНЕСКИ ВО НАСТАВАТА ПО ПРЕДМЕТОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК
Marija Grkova
BLAZE KONESKI IN REGARDS OF THE EDUCATION CURRICULUM ON THE
SUBJECT OF MACEDONIAN LANGUAGE

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 215** **Бојана Самарџиева**
ОСВРТ КОН ПОСЛЕДНАТА ПОЕТСКА ЗБИРКА, „ЦРН ОВЕН“, ОД БЛАЖЕ
КОНЕСКИ
Bojana Samardzieva
REVIEW OF THE LAST POETRY COLLECTION, „BLACK ARIES“ BY BLAZE
KONESKI

ДОДАТОК / APPENDIX

- 221** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
- 223** CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

СОГЛЕДУВАЊА ЗА ЕДНА ПОДГРУПА ОД ПЕРИФРАСТИЧНИ ПРЕДИКАТИ СО *ДАВА* ВО КОИ Е ПРИСУТНО МЕТАФОРИЧКОТО ПРОШИРУВАЊЕ ЗА МЕЃУЧОВЕЧКА КОМУНИКАЦИЈА

Наташа Стојановска-Илиевска
Универзитет „Св.Кирил и Методиј“, Скопје
n.stojanovska@flf.ukim.edu.mk

Апстракт: Овој труд се фокусира на една подгрупа од македонските перифрастични предикати (ПП) со *дава* кои може да се толкуваат како пренос на вербална порака од првиот до вториот партиципант, бидејќи во нив синсемантичкиот глагол *дава* е метафорички проширен во правец на вербална комуникација. Вториот партиципант честопати не е отворено присутен на површината на текстот, но може да се реконструира од контекстот. Овие ПП главно се базираат на глаголи за зборување и некои глаголи што означуваат когнитивни процеси, а за разлика од ПП базирани на деонтичките глаголи на комуникација, во овие конструкции првиот партиципант не се обидува да го насочи однесувањето на вториот човечки партиципант. Иако на прв поглед изгледа дека ПП (со својата вербо-номинална структура) се едноставно развлечени верзии на веќе постоечки автосемантички глаголи (АГ), сепак не може да стане збор за нивна меѓусебна заменливост или апсолутна синонимија. Образложението за употреба на ПП наспроти нивните соодветни АГ лежи во потенцијалот на ПП за структурирање на информациите (што се согледува во можноста за редукција на аргументите), како и во предностите што ги нуди присуството на номинална компонента во ПП, како што е квантификацијата и пермодификацијата на именката со придавки.

Клучни зборови: *перифрастични предикати, синсемантички глаголи, метафоричко проширување, дава.*

1. Вовед

Предмет на овој труд се перифрастичните предикати (ПП) составени од синсемантичкиот глагол (СГ) *дава* и (од)глаголска именка со процесуално или резултативно значење. Во овие комплексни конструкции лексичкото значење на синсемантичкиот глагол *дава* е во одредена мера избледено, но во него сепак се назираат елементи од прототипното *дава*. За првата компонента

во конструкцијата, синсемантичкиот глагол, во англистиката се користат повеќе различни термини: *light verb* (Jespersen, 1942, стр. 117; Huddleston & Pullum, 2002, стр. 290), *function verb* (Nickel, 1968, стр. 3), *support verb* (Krenn & Erbach, 1993, стр. 365), *delexical verb* (Howarth, 1998, стр. 173), *thin verb* (Allerton, 2002, стр. 7) и др. Втората компонента во конструкцијата, односно девербативната именка, е елементот со најголем семантички набој во целата конструкција.

Освен терминот *light verb constructions* (Brugman, 2001, стр. 551–54), во стручната литература на англиски јазик се среќаваат и следниве термини: *complex verbal structures* (Nickel, 1968, стр. 1), *support verb constructions* (Krenn & Erbach, 1993, стр. 365), *complex predicates* (Traugott, 1999, стр. 240; Brinton, 2011, стр. 560), *stretched verb constructions* (Allerton, 2002, стр. 6), *composite predicates* (Brinton & Traugott, 2005, стр. 66), *expanded predicates* (Algeo, 2006, стр. 269) и др. Од друга страна, пак, во јужнословенската традиција се користат следниве називи: *декомпониран предикат* (Радовановиќ, 1977, стр. 53), *аналитичка (предикатска) конструкција* (Ивиќ, 1988, стр. 1), *вербо-номинална структура* (Чашуле, 1989, стр. 196), *перифрастичен предикат* (Миркуловска, 1991, стр. 1, Лазик-Коњик, 2006, стр. 219), *глаголско-именска конструкција* (Gradečak-Erdeljić & Brdar, 2012, стр. 46) и други.

Македонските перифрастични предикати со *дава* кои се предмет на овој труд може да се толкуваат како пренос на вербална порака од првиот до вториот партиципant, бидејќи во нив синсемантичкиот глагол *дава* е метафорички проширен во правец на вербална комуникација. Според Њумен, метафоричкото проширување на *дава* во правец на меѓучовечка комуникација е засведочено во повеќе светски јазици (Newman, 1996, стр. 136, 137), а со ова истражување се потврдува дека тоа е случај и во македонскиот јазик. Фактички, ова значи дека пренесувањето на конкретен физички предмет од првиот на вториот партиципant кај прототипското *дава* наоѓа свој одраз во пренесувањето на вербалната порака во ПП. Вториот партиципant честопати не е отворено присутен на површината на текстот, но може да се реконструира од контекстот, бидејќи за секоја вербална порака постои потенцијален примател.

Ова истражување се заснова на Електронскиот корпус на македонскиот јазик, до којшто може да се пристапи преку сервер на Универзитетот во Осло, Норвешка, и кој опфаќа 1,2 милиони збора од жанровски разновидни текстови на современ македонски јазик. Исто така, користени се и примери од средствата за јавно информирање на македонски јазик кои се достапни на интернет, како и други интернет страници.

2. Резултати од истражувањето и дискусија

Како и кај ПП базирани на деонтички глаголи на комуникација (Стојановска-Илиевска, 2016), така и во оваа подгрупа на ПП, кај СГ *дава* е присутно метафоричкото проширување за меѓучовечка комуникација. Но,

за разлика од нив, во оваа подгрупа првиот човечки аргумент (X) не очекува (експлицитно) од вториот човечки аргумент (Y) да преземе некакво дејство или да се однесува на одреден начин како резултат на исказот на X. Исказот на X е поттикнат од Y или Z, односно говорителот X го изнесува своето мислење како реакција на исказот/прашањето/однесувањето на Y или како реакција на одреден настан, проблем или текст (Z).

Прегледот на македонските ПП и нивните преводни еквиваленти на англиски јазик во табелата 1 покажува дека за повеќето ПП од оваа подгрупа постои еквивалентен англиски ПП со глаголот *give*, а кога тоа не е случај, се наведуваат ПП со некој друг СГ, како *issue* или *make*.

Табела 1: Преглед на македонските ПП, нивните АГ и преводни еквиваленти на англиски јазик

	именка во состав на ПП	соодветен АГ	англиски преводен еквивалент
X дава	доказ	докажува/докаже	give proof
	известување	известува/извести	issue/ make an announcement
	извештај	известува/извести	give sb a report
	изјава	изјавува/изјави	give/ make/ issue a statement
	информација	информира	give/ provide (sb with) information
	исказ	искажува/искаже	give a testimony
	забелешка	забележува/забележи	make/ pass/ utter a remark; make a comment
	коментар	коментира	give a commentary
	објаснување	објаснува/објасни	give (sb)/ provide (sb with) an explanation
	образложение	образложува/образложи	give/provide an explanation
	одговор	одговара/одговори	give sb an answer/reply
	оцена/оценка	оценува/оцени	give an appraisal/ evaluation
	појаснување	појаснува/појасни	give sb clarification
	признание	признава/признае	give recognition
толкување	толкува/протолкува	give sb an interpretation	

Слично како и во англискиот јазик, македонските ПП кои се предмет на оваа подгрупа се базираат на глаголи на зборување и поретко на глаголи на когнитивни процеси. Самите глаголи на зборување (и ПП кои се базираат на нив) се прилично разнородни, бидејќи претпоставуваат одредени информации кои варираат од случај до случај. На пример, ПП *дава оцена/признание* претпоставуваат изрекување на одреден вредносен суд од позиција на авторитет; *дава објаснување/појаснување/толкување* подразбираат некоја претходно дадена информација да не била доволно јасна; *дава одговор* претпоставува претходно да било поставено прашање; *дава доказ* подразбира аргументирано изнесување на ставови со цел да се убеди соговорникот во нивната вистинитост и слично.

АГ на зборување главно претставуваат триаргументски предикати. Кај триаргументските предикати референтот на првиот аргумент е човек и тој има семантичка улога на (непрототипичен) агенс, експлицитно изразен во позиција на субјект на надредениот предикат. Вториот човечки протагонист има семантичка улога на примател на вербалната порака и тој најчесто и не се

реализира на површината на текстот заради тоа што е контекстуално познат. Тогаш кога се реализира, тоа е најчесто во позиција на индиректен објект (ИО). Иако вториот човечки партиципант е активно присутен во говорната ситуација, од него не се очекува (барем не експлицитно) да преземе некакво дејство како резултат од изјавата на првиот партиципант. Третиот аргумент може да се реализира како пропозиционален или предметен аргумент во позиција на директен објект (ДО).

Што се однесува до двоаргументските предикати, нивниот втор аргумент може да биде пропозиционален, предметен или човечки аргумент во позиција на ДО или предметен аргумент во позиција на предлошки објект (ПО) во зависност од идиосинкратичните карактеристики на АГ.

При декомпозицијата на триаргументските предикати, првиот и вториот аргумент ја задржуваат својата семантичка улога и синтаксичка позиција од АГ во перифрастичната конструкција. Притоа, примателот во ПП со *дава* се реализира со многу поголема редовност заради семантиката на *дава* која подразбира трансфер на вербална порака од првиот кон вториот партиципант. Во зависност од карактерот на третиот аргумент на АГ (пропозиционален или предметен аргумент), декомпозицијата на триаргументските предикати следи еден од следниве два правци:

а) Кога третиот аргумент во АГ се реализира како финитно реченично дополние (обично комплементарна реченица воведена со *дека*) во позиција на ДО, тогаш исто како и во англискиот јазик, при декомпозицијата на АГ во ПП, финитното реченично дополние на АГ се акомодира кон ПП како дополние на именката-продукт на номинализација, како во (1а). Притоа, пропозиционалниот аргумент се сведува од дополние на глаголот на реченично ниво (1б) до дополние на именката во ПП на синтагматско ниво (1а).

(1а) „Секој инспектор ни дава различни информации. Наводно, ќе почнала примената за целосна забрана во 2010 година, а дотогаш ќе има поделба на просторот. Па некој ни дава информација дека ќе биде само за кафе-барови, па само за дискотеки, па нема да биде така. (Утрински, 04.12. 2008)

(1б) ...некој нè информира дека [забраната] ќе биде само за кафе-барови...

И во македонскиот јазик, исто како и во англискиот, ретки се примерите во кои во ПП се реализираат сите три аргументи (агенсот, примателот и пропозиционалниот аргумент). Затоа, редуцијата на аргументите во ПП може да се смета за една од главните причини за нивната употреба. Честопати во ПП се редуцира пропозиционалниот аргумент, како нерелевантен или непознат (2а), а оваа можност не им е достапна на АГ (2б). Освен тоа, конструкцијата со ПП понекогаш се претпочита во однос на АГ заради термилолошкиот карактер на номинализацијата во ПП (на пример, *изјава*

како официјален, судски исказ), а АГ не е строго ограничен во тој поглед (2б).

(2а) Бекам ја пречека полицијата дома каде што *даде изјава на полицајците*.

(<http://www.mkd.mk/sport/fudbal/bekam-napravi-soobrakjajka-i-si-zamina-doma-da-ja-cheka-policijata-foto#1>)

(2б) Бекам ја пречека полицијата дома каде што на полицајците *изјави [што?]*.

б) Третиот аргумент на АГ (прв предметен аргумент) се реализира како ИС чиј конститутивен член честопати е апстрактна именка во позиција за ДО. Ваквите случаи ги илустрираме со примерот (3а). Во него, акузативниот аргумент на АГ се адаптира кон ПП преку ПС со *за* која претставува дополнење на номинализацијата во ПП.

(3а) Анексот 1 *им дава објаснување на општите ревизори за првите четири прашања изнесени погоре*.

(http://www.dzr.gov.mk/Uploads/DIGIPRINT_Evropski_upatstva_za_primena_na_revizorskite%20stadndardi.pdf)

(3б) Анексот 1 им ги *објаснува* на општите ревизори првите четири прашања изнесени погоре.

Слично се однесуваат и повеќе ПП кои се базираат на двоаргументски когнитивни АГ (*оцени, процени* и сл.) што означуваат ментален процес и не имплицираат втор човечки аргумент. Од друга страна, ПП *дава оценка, дава проценка* и сл. претполагаат конкретен примател на информациите заради идејата на трансфер која произлегува од глаголот *дава*. Затоа, кај овие ПП може да се реализира и примателот во позиција на ИО или, пак, тој се реконструира од контекстот. На пример, во (3а) од целокупниот текст разбираме дека проценката е наменета за засегнатото население.

(3а)... Премиерот и министер за внатрешни работи И. Д. ... повтори дека МВР е тој што *ќе даде проценка* на безбедносните ризици. (<http://a1on.mk/wordpress/archives/44322>)

(3б) ... МВР е тој што *ќе ги процени* безбедносните ризици.

Со претходните примери се покажа дека овие ПП овозможуваат редуција на аргументите во зависност од комуникативните потреби на говорителот. Понатаму, слично како и кај ПП со *дава* базирани на деонтички глаголи за комуникација, така и кај македонските ПП од оваа подгрупа можна е пасивизација, што е евидентно од дискусијата за табелата 2 подолу. Исто така, номинализацијата во ПП може да се квантифицира, да се модификува со придавка, да биде носител на показател за определеност, што се потврдува во дискусијата за табелата 3 подолу.

Врз основана долунаведената табела 2, да ја проследиме распределеноста на ПП од оваа подгрупа низ глаголските категории време и дијатеза. Кај

повеќето ПП од оваа подгрупа се засведочени пасивни конструкции, но сепак нивниот процент (19 % од вкупниот број на примери) е помал во однос на ПП базирани на деонтички глаголи на комуникација. Ова ја потврдува синтаксичката варијабилност на ПП, но истовремено и покажува дека редукцијата на аргументите не е толку релевантна за оваа подгрупа колку што е за ПП базирани на деонтички глаголи на комуникација, бидејќи кај нив тенденцијата да се прикрие идентитетот на агенсот е поизразена.

Во однос на глаголските времиња, во оваа подгрупа доминира идното време (30 % од ПП во активна дијатеза). Доста е застапено и сегашното време (26 %), при што ПП се употребуваат главно со омнитемпорално значење или за означување на хабитуалност. Од минатите времиња, најзастапени се минатото свршено и минатото неопределено време, а со нив најчесто се изразуваат телични дејства кои се случиле во одреден момент во минатото и кои се пренесуваат, соодветно, како засведочени или незасведочени.

Во однос на видската разлика, ПП со *даде* се застапени со вкупно 73 % (наспроти 27 % на ПП со *дава*), што значи дека овие ПП, главно, се употребуваат за да означат дејства што се восприемаат како целосно извршени.

Табела 2: Дистрибуцијата на глаголските категории време и дијатеза кај ПП со *дава*

	ГЛАГОЛСКО ВРЕМЕ – АКТИВНА ДИЈАТЕЗА						ПАСИВНА ДИЈАТЕЗА			
	ДАВА				ДАДЕ			ДАВА		ДАДЕ
	сегашно	минато несвршено	минато неопред.	идно	минато свршено	минато неопред.	идно	сегашно времиња		минато времиња
доказ							1			1
известување						2				2
извештај	4				1	2	1			8
изјава	4				5	4			5	18
информација						1				1
исказ			1		1					2
забелешка	1				1	1	1		1	5
коментар							1			1
објаснување					1	1	1			3
образложение	1						1	1	3	6
одговор	4				3	1	12		2	22
оцена/оценка	3	1		1	1	1	2	1	1	11
појаснување					2					2
признание									1	1
толкување	1								1	2
ВКУПНО	18	1	1	1	15	13	20	2	14	85

Од табелата 3 гледаме дека во однос на именските категории (определеност и број), именската синтагма (ИС) во состав на ПП може да се реализира во четири поттипови: неопределена именка во еднина (*Собранието ...дава автентично толкување на законите ...*), определена именка во еднина (*ќе ви го дадам следниот одговор*), неопределена именка во множина (*Виe давате изјави дека...*) и определена именка во множина (*сме ги дале нашите забелешки*). Табелата 3 покажува дека ПП со неопределена именка во еднина се најзастапени, со 60 % од вкупниот број на ПП. Во значително помал број се јавуваат ПП со определени именки во еднина (околу 18 %). ПП со неопределена именка во множина се 16 % од вкупниот број ПП, додека ПП со определена именка во множина се околу 6 % од вкупниот број на ПП.

Врз основа на табелата 3 можеме да заклучиме дека во 22 % од примерите им се дава приоритет на ПП во однос на АГ заради можноста за квантификација на именката која е достапна кај ПП. Потоа, во 24 % од вкупниот број на ПП именската компонента во перифрастичната конструкција содржи показател за определеност, со што ПП придонесува за воспоставувањето на внатрешнојазична референција, а со тоа и за кохезијата на текстот. Во 60 % на ПП со неопределена именка во еднина пресудна е некоја друга мотивација за употребата на ПП, како што е, на пример, конвенционализацијата на номинализацијата во термилошки израз (*дава изјава, дава исказ* и сл.) што е карактеристично, главно, за административно-правниот и журналистичкиот стил. Употребата на ПП е непосредно поврзана и со општата тенденција за номинализација на исказот, присутна во многу јазици.

Табела 3: Дистрибуцијата на именските категории определеност и број кај именките во состав на ПП со *дава*

	Неопределена именка во еднина	Определена именка во еднина	Неопределена именка во множина	Определена именка во множина	ВКУПНО
доказ	0	0	0	1	1
известување	1	0	0	1	2
извештај	7	1	0	0	8
изјава	9	5	3	1	18
информација	0	0	1	0	1
исказ	1	1	0	0	2
забелешка	2	0	2	1	5
коментар	1	0	0	0	1
објаснување	2	1	0	0	3
образложение	3	1	2	0	6
одговор	13	5	3	1	22
оцена/оценка	8	1	2	0	11
појаснување	1	0	1	0	2
признание	1	0	0	0	1
толкување	2	0	0	0	2
ВКУПНО	51	15	14	5	85

3. Заклучок

Во овој труд беа презентирани резултатите од истражувањето на македонските ПП со СГ *дава*. Заразлика од ПП со *дава* базирани на деонтичките глаголи на комуникација, во овие конструкции првиот партиципант не се обидува да го насочи однесувањето на вториот човечки партиципант. Иако на прв поглед изгледа дека ПП (со својата вербо-номинална структура) се едноставно развлечени верзии на веќе постоечки автосемантички глаголи (АГ), сепак не може да стане збор за нивна меѓусебна заменливост или апсолутна синонимија. Образложението за употреба на ПП наспроти нивните соодветни АГ лежи во потенцијалот на ПП за структурирање на информациите (што се согледува во можноста за редукција на аргументите), како и во предностите што ги нуди присуството на номинална компонента во ПП, како што е квантификацијата и премодификацијата на именката со придавки.

Библиографија

Единици на латиница

1. Algeo, John (2006). *British or American English: A Handbook of Word and Grammar Patterns*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Allerton, David J. (2002). *Stretched Verb Constructions in English*. London: Routledge.
3. Brinton, Laurel J. (2011). The grammaticalization of complex predicates. In: V. Heine & H. Narrog (eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*. Oxford: OUP, 559–569 .
4. Brinton, Laurel J. & Traugott, Elizabeth Closs (2005). *Lexicalization and Language Change*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Brugman, Claudia (2001). Light Verbs and Polysemy. *Language Sciences*, 23, pp. 551–78 .
6. Gradečak-Erdeljić, Tanja. & Mario Brdar (2012). Constructional meaning of verbo-nominal construction in English and Croatian. *Suvremena lingvistika* 38/73: 29–46.
7. Howarth, Peter (1998). The phraseology of learners' academic writing. In: A.P. Cowie, (ed.), *Phraseology: Theory, Analysis and Applications*. Oxford: Oxford University Press, pp.161–86.
8. Huddleston, Rodney. & Pullum, Geoffrey (2002). *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
9. Jespersen, Otto (1942). *A Modern English Grammar on Historical Principles, Part VI, Morphology*. London: George Allen and Unwin Ltd.
10. Krenn, Brigitte & Erbach, Gregor (1993). Idioms and Support Verb Constructions. In: J. Nerbonne, K. Netter, C. Pollard (eds). *German in Head-Driven Phrase Structure Grammar - CSLI Lecture Notes Nr. 46*. Stanford (CA): CSLI Publications, pp. 365–396.
11. Newman, John (1996). *Give - A Cognitive Linguistic Study*. Berlin: Mouton

de Gruyter.

12. Nickel, Gerhard (1968). Complex Verbal Structures in English. *International Review of Applied Linguistics* 6, 1–21.
13. Traugott, Elizabeth Closs (1999). A Historical Overview of Complex Predicates. In: L. J. Brinton and M. Akimoto (eds.). *Collocational and Idiomatic Aspects of Composite Predicates in the History of English*. Amsterdam: John Benjamins, 239–260.

Единици на кирилица

1. Ивић, Милка (1988). Јошо декомпоновању предиката. Во *Јужнословенски филолог* XLIV. Београд: Институт за српскохрватски језик. стр. 1–5.
2. Лазик-Коњик, Ивана (2006). Структура, функција и лексикографска обрада перифрастичних предиката – на примерима из дневне штампе. Во *Зборник Матице Српске за филологију и лингвистику*, 49(1). Нови Сад: Матица српска. стр. 219–304.
3. Миркуловска, Милица (1991). *Перифрастични предикати у македонском језику и њихови пољски еквиваленти (необјавен магистерски труд)*. Београд: Филолошки факултет.
4. Радовановић, Милорад (1977). Декомпоновање предиката (на примерима из српскохрватског језика). Во *Јужнословенски филолог* XXXIII, Београд: Институт за српскохрватски језик. стр. 53–78.
5. Стојановска-Илиевска, Наташа (2016). Перифрастичните предикати (ПП) со *дава* во кои е присутно метафоричкото проширување за меѓучовечка комуникација. *Philological Studies* Vol. 14, No. 2.
6. Тополињска, Зузана (1982). Перифрастични предикатски изрази на меѓусловенским релацијама. Во *Јужнословенски филолог* XXXVIII. Београд: Институт за српскохрватски језик. стр. 35–49.
7. Тополињска, Зузана (2000). *Пољски – Македонски: Граматичка Конфронтација. 3. Студии од морфосинтаксата*. Скопје: МАНУ.
8. Чашуле, Илија (1989). *Синтакса на македонската глаголска именка*. Скопје: НИО Студентски збор.

Natasha Stojanovska-Ilievska
Ss. Cyril and Methodius University, Skopje

Observations on a Subgroup of Light Verb Constructions with *Dava* in Which the Metaphorical Extension of Interpersonal Communication is Present

Abstract: This paper focuses on a subgroup of Macedonian light verb constructions (LVCs) with *dava* (*give*) which can be interpreted as a transfer of a verbal message from the first to the second human participant, as one of the possible metaphorical extensions of (*give*) is in the field of verbal communication. The second participant is oftentimes not overtly expressed on the surface of the text, but can be reconstructed from the context. These LVCs are mainly based on verbs of speaking and some verbs of cognition, and unlike the LVCs based on deontic verbs of communication, in these constructions the first participant does not try to alter the behavior of the second human participant. Although it may seem at first sight that LVCs (with their verbo-nominal structure) are simply stretched versions of already existing full verbs (FVs), yet there is no absolute synonymy and interchangeability between them. The rationale behind the use of a LVC as opposed to its full verb (FV) counterpart lies in the information structuring potential of LVCs (evident in the possibility for reduction of arguments), as well as the advantages offered by presence of a nominal component in the LVC, such as quantification and premodification by adjectives.

Keywords: *light verb constructions; light verbs; metaphorical extensions; give.*

ГОД. VI
БР. 12

ПАЛІМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. VI
NO 12

